

фон НЕЙМАН Джон (von Neumann John; 28. 12. 1903, Будапешт — 08. 02. 1957, Вашингтон) — американський математик, фізик. Член НАН США (1937). Закін. Будапешт. університет (1926). Викладав у Берлін. (1926–29), Гамбур. (Німеччина, 1929–30), Принстон. (США, 1930–33, від 1931 — проф.) університетах, від 1933 — в Інституті перспектив. дослідж. у Принстоні. Президент Амер. матем. товариства (1951–53). Зробив

знач. внесок у розвиток математики, фізики, економіки, створення комп'ютер. техніки. Здійснив фундам. дослідж. з матем. логіки, теорії груп, алгебри операторів, гідро- і газової динаміки, теорії руху між-континент. балліст. ракет, квант. механіки, статист. фізики. Співавтор (1944, разом з О. Морґенштерном) матем. теорії ігор. Брав участь у створенні низки ЕОМ, запропонував перші методи переведення матем. дій на мову команд для ЕОМ. Розробив арх-ру ЕОМ (т. зв. архітектура Н.), яку використовують в усіх сучас. комп'ютерах. Одночасно із С. Лебедевим сформулював осн. принципи побудови цифр. обчислюв. машин, які у вітчизн. літературі іноді називають «принципами фон Неймана-Лебедева». Математично сформулював принципи квант. механіки, довів еквівалентність хвильової та матрич. механіки. Брав участь у створенні амер. атом. та термоядер. бомби. Передбачив можливість квант. посилення світла у напівпровідниках.

Основні праці

Mathematische Grundlagen der Quantenmechanik. Berlin, 1932; Theory of Games and Economic Behavior. Princeton, 1944 (співавт.); Theory of Self-reproducing Automata. London, 1966.

В. Ю. Лазур

Бібліографічний опис:

фон Нейман Джон / В. Ю. Лазур // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2021. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-72956>. – Останнє поновлення : 2023.

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).